

15 במאי 2017

לכבוד

מר שמעון לנקרי

ראש עיריית עכו

במייל: mayor@akko.muni.il

שלום רב,

הנדון: פסילת הצגתה של עינת וייצמן מפסטיבל עכו לתיאטרון אחר

שמענו בדאגה רבה על ההחלטה לפסול את ההצגה של עינת וייצמן "אסירי הכיבוש" מהשתתפות בפסטיבל עכו לתיאטרון אחר 2017. על פי פרסומים בתקשורת (יאיר קראוס "ראש עיריית עכו הורה – ההצגה על 'הכיבוש' בוטלה" אתר nrg, 26.4.17) ומידע שהגיע אלינו, ההצגה נפסלה ביוזמתך על ידי ועדת ההיגוי של הפסטיבל, שאתה עומד בראשה, בעצה אחת עם סגנך, עו"ד אדהם ג'מאל (שגם הוא חבר בוועדת ההיגוי), לאחר שהגעתם למסקנה, ש"ההצגה תוביל להסתה וליצירת מתיחות בין יהודים וערבים בעיר, ואין לה מקום כחלק מפסטיבל ציבורי-עירוני. חברי ועדת ההיגוי הבהירו כי לא יממנו את הפסטיבל אם ההצגה לא תרד מסדר היום של אירועי התרבות בחג."

תקנון הפסטיבל כפי שהוא מופיע באתר הפסטיבל קובע את הרכבה של ועדת ההיגוי, אופן מינויה וסמכויותיה. הרכב הוועדה הוא:

נציגי העירייה אותם ממנה ראש העירייה – עד עשרה;

נציג אחד מכל משרד ממשלתי הקשור לתקצוב הפסטיבל;

נציגי האמנים, שהם מי שכיהנו בעבר כמנהלים אמנותיים של הפסטיבל – עד שלושה;

נציגי ציבור ומוסדות על פי המלצת ראש העירייה – עד שלושה.

ראש העירייה הוא יו"ר ועדת ההיגוי, וחברי ועדת ההיגוי ממנים את נציגי האמנים ואת נציגי הציבור בוועדה. משמע יש רוב מוחלט בוועדה לנבחרי ציבור ולעובדי ציבור לעומת נציגי התיאטרון והתרבות.

תפקידי וסמכויות ועדת ההיגוי הם לפעול לקידום הפסטיבל, לאשר את תקציב הפסטיבל ולדאוג שהפסטיבל יופק במסגרת התקציב, למנות את המנהל האמנותי ואת מנהל אירועי החוצות (כשיו"ר ועדת ההיגוי ממנה את המנכ"ל), ולאשר את הצעתו של המנהל האמנותי להרכב הוועדה האמנותית.

עוד מצוין שהתוכנית האמנותית טובא לאישור ועדת ההיגוי לא יאוחר משלושה חודשים לפני פתיחת הפסטיבל.

בענייננו מדובר בהצגה, המבוססת על מכתבים של אסירים ביטחוניים פלסטיניים. לא ברור כיצד ועדת ההיגוי יכולה הייתה להגיע למסקנה על סמך תקציר המחזה שההצגה עלולה להביא להסתה (כלפי מי? לעשות מה?) או ליצור מתיחות בין יהודים לערבים בעיר. קשה להשתחרר מהרושם הכבד, שהרקע לפסילת ההצגה נבע מן העובדה שהצגתה של עינת וייצמן "פלסטיין, שנת אפס" עוררה הדים בעת שהוצגה בפסטיבל האחרון. זאת, במיוחד על רקע דרישתה של שרת התרבות שנציג משרד התרבות יצפה בחזרות, ולאחר שעינת וייצמן סירבה לדרישה פסולה זו, המנהל האמנותי של הפסטיבל (בצעד בעל השלכות חמורות שמשלים עם צנזורה מצד השלטון) העביר לעינו של משרד התרבות את המחזה.

על כל פנים ברור מהרכבה של ועדת ההיגוי, מהגורמים הממנים אותה ומסמכויותיה שתפקידה המרכזי הוא לפקח על ניהול הפסטיבל. אין לה את הכישורים הנדרשים להתערב בשיקולים האמנותיים של המנהל האמנותי של הפסטיבל, ואכן עד היום ועדת ההיגוי לא פסלה הצגה, שהמנהל האמנותי החליט שתיכלל בפסטיבל. כל תפיסה אחרת של סמכויות ועדת ההיגוי תביא למצב פסול, בו העירייה שמממנת שיעור נכבד מתקציב הפסטיבל עלולה להתערב בתכני הפסטיבל, בבחינת "בעל המאה הוא גם בעל הדעה". ניתן להעלות על הדעת מעורבות של ועדת ההיגוי בשינוי ההצעה של המנהל האמנותי אם מספר ההפקות שנבחרו יגרום לחריגה ממסגרת התקציב או שיאפשר הקצבת תקציב זעום לכל הפקה באופן שיפגע ברמה האמנותית – אך לא מעורבות בתוכן היצירה.

בשבועות האחרונים פנינו ליועץ המשפטי לממשלה הן לגבי דרישות משרד התרבות לשלוח אליו לבדיקה מוקדמת מחזות, שנטען שהם כוללים תוכן פוגעני, והן נגד פניותיה החוזרות ונשנות של שרת התרבות לראשי עיריות בדרישה לקצץ בתקציבים של מוסדות תרבות או למנוע קיומם של אירועים, שתוכנם אינו נושא חן בעיניה. בתשובתה של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, דינה זילבר, מיום 11.5.17 נקבע ברורות, כי פעולות אלה אינן חוקיות והן פוגעות פגיעה קשה בחופש הביטוי:

5... התנאת התמיכה במוסדות תרבות לפי תוכנה של הפעילות התרבותית המתקיימת בה, עולה כדי פגיעה בחופש הביטוי. לחופש הביטוי משקל ייחודי בתחום התרבות שהרי חופש הביטוי האומנותי, או חופש היצירה, שייך ללב ליבה של הזכות לחופש הביטוי, שהינה זכות יסוד בחברה הישראלית. משקל ייחודי זה לשימור רוחב חופש היצירה והביטוי בהקשרי תרבות אף נובע מן המשמעות הגדולה של התמיכה הציבורית במוסדות התרבות, אשר נשענים ותלויים במידה רבה בתמיכה זו, מקל וחומר כשמדובר במוסדות קטנים העוסקים בתרבות לא פופולרית.

6. הגבלת אפשרות קיומם של אירועי ופעילויות תרבות על בסיס תוכנם, מובילה לפגיעה קשה במיוחד בחופש הביטוי, שהלא תוכנם של האירועים והרכב המשתתפים בהם הם – הם לב ליבם ועצם מהותם. באשר להיקף חופש הביטוי בכל הנוגע לחופש הביטוי האומנותי קבע בית המשפט בפרשת לאור כי "חופש זה אינו רק החופש להביע דעות מקובלות. זהו גם החופש

להביע דעות חורגות, אשר הרוב סולד מהן. זהו החופש לא רק לשבח את השלטון, זהו גם החופש לבקר את השלטון" (ההדגשה הוספה ד.ז.).

7. גם דברי ביקורת המופנים נגד מדיניות השלטון נמצאים בליבת חופש הביטוי, שכן "מידת תרומתם לדמוקרטיה, להעשרת שוק הרעיונות, לגילוי האמת ולקידום עיקרון ההגשמה העצמית של בני אדם היא רבה ומרכזית. היא גם חשובה לעצם ההגנה על תפקודו – התקין והראוי של הגוף השלטוני. אפקט מצנן ביחס לביקורת המושמעת כלפי השלטון יהא הרסני לשיטה הדמוקרטית" (ההדגשה הוספה ד.ז.).

(העתק ההתכתבות מצ"ב).

המשנה ליועמ"ש הדגישה שוב ושוב שעקרונות יסוד אלה חלים גם על תמיכות בתרבות מצד הרשויות המקומיות.

לפיכך נבקשך לכנס את ועדת ההיגוי ולבטל את ההחלטה שפוסלת את ההצגה "אסירי הכיבוש".

בכבוד רב,

דן יקיר, עו"ד
היועץ המשפטי

העתקים: עו"ד אדהם ג'מאל, סגן ראש עיריית עכו Jamal.akka@gmail.com
מר אבי גיבסון בר-אל, המנהל האמנותי, פסטיבל עכו gibsonbarel@gmail.com